

آیا می‌دانید که مراکز رغبت کدام‌اند؟

اوید دکرولی که یک روان‌شناس و مربی بلژیکی است، روش آموزش خاصی دارد که روش «کانون‌های رغبت» نامیده می‌شود. او در این روش، مواد متفاوت برنامه را با هم تدریس می‌کند. دکرولی سعی کرده است طبق شعار معروف خود «مدرسه برای زندگی و به وسیله زندگی»، از مدرسه محیط واقعی زندگی را بسازد و مطالب لازم را ضمن زندگی عادی، به کودکان تعلیم دهد. به این منظور او ایجاد «مراکز علاقه» را پیشنهاد کرد که حاصل مطالعاتش روی کودکان بود. این برنامه موضوعات مجزا نداشت و در برگرفته صورت متوازی از فعالیت‌های مشاهداتی، ارتباطی و کلامی یا بیانی بود.

به عقیده دکرولی، «علاقه» حکم دریچه سد را دارد که مخزن «توجه» را باز می‌کند و به آن جهت می‌بخشد. او نیز مانند خانم **مونتیه سوری** به تربیت پویا معتقد بود و می‌گفت:

«کودکان فطرتاً دارای نیروی حیاتی هستند که معلم باید آن را دریابد و روی آن کار کنند. این نیرو خود را در علاقه‌های ناشی از نیازهای کودک، آشکار می‌سازد. بنابراین، برنامه تربیتی خوب، برنامه‌ای است که نیازها و علاقه‌های کودک را محور قرار دهد.»

دکرولی معتقد است: آن چه را که کودک با رغبت و شوق می‌فهمد، واقعاً یاد می‌گیرد و جز وجودش می‌شود. تنها این آموخته‌ها در رشد ذهنی و عاطفی و پرورش

کلید واژه‌ها: کانون‌های رغبت، رشد ذهنی، رشد عاطفی.

مرکز رغبت

ناهید روئینی

کارشناس ارشد پیش از دبستان

هدف‌ها و بالاخره کمال مطلوب خویش.
 ب) شناسایی شرایط محیط طبیعی و انسانی که در آن زندگی می‌کند و به آن وابسته است و روی آن باید تأثیر بگذارد تا نیازها و خواسته‌هایش تحقق یابند.

اصول راهنما و اصلی نظریه دکرولی مبتنی بر شناخت و احترام به نیازهای درونی انسان و روش‌های آموزشی است که می‌کوشد بلوغ فکری و فردی، هوش اجتماعی و توانایی‌های شخصی را شکوفا کند. روش دکرولی از عنصر علاقه، به عنوان محور اصلی برنامه آموزشی استفاده می‌کند که به انگیزه‌های هم برای یادگیری و محرکی برای علوم اجتماعی

و طبیعی منجر می‌شود. این برنامه شامل فرصتهایی برای غنی‌سازی تجربیات از طریق دادن انگیزه برای دست یافتن به نیازهاست. نظریه مرکز رغبت دکرولی شامل مفاهیمی به این شرح است:

۱. آموزش برای زندگی و از راه زندگی؛
۲. انطباق با محیط؛
۳. درک نیازهای کودکان؛
۴. فعال کردن کودکان؛
۵. پرورش حواس؛
۶. اصل مشاهده، تجربه و آزمایش.

از نظر دکرولی، نیازهای اولیه چهارگانه کودک که منشاء علاقه‌های او هستند، عبارتند از: نیاز به غذا و تغذیه خود، نیاز به محافظت از خویشتن در برابر نیروهای طبیعی، نیاز به دفاع از خویشتن در مقابل انواع خطرها و دشمنان و نیاز به فعالیت. مدرسه در همه فعالیت‌های تربیتی خود باید این نیازها را محور قرار دهد.

منابع

۱. شاتو، ژان. مربیان بزرگ. ترجمه غلام‌حسین شکوهی. دانشگاه تهران. مؤسسه انتشارات و چاپ. تهران. ۱۳۵۶.
۲. کولایی‌نژاد، جمال‌الدین. روان‌شناسی آموزش خواندن. پیام نور. تهران. ۱۳۸۲.

زندگی معنادار باشد. به‌طور خلاصه به نظر اوید دکرولی: «مربی به کودکی که هنوز انگیزه و رغبت دارد، اجازه می‌دهد که به مطالعه ادامه دهد، برای دقت بخشیدن به منشاء هدایت خویش به مقایسه و اندازه‌گیری بپردازد، یافته‌های خود را به کمک تداعی در عالم تصور توسعه دهد، سرانجام نتایج حاصل را به صورت گزارش تدوین کند و به شکل سخن‌رانی و همراه با نمایش به دیگران عرضه کند.»

از نظر دکرولی فعالیت‌های کودک در مدرسه عبارتند از: مشاهده، تداعی معانی و بیان یا توصیف. تعلیم یا مشاهده شی و بررسی پدیده‌ای که به جهتی مورد توجه دانش‌آموزان واقع شده است، شروع می‌شود. این مشاهده که از رغبت کودک سرچشمه گرفته است، با راهنمایی معلم به نظم در می‌آید. تداعی معانی، کودکان را از مطالعه مطلبی به مطالعه مطلبی نظیر آن در گذشته یا در نقاط دیگر جهان می‌کشد و زمینه را به خصوص برای تدریس تاریخ و جغرافیا آماده می‌کند. بالاخره دانش‌آموزان موظفانند نتیجه مشاهدات و مطالعات خود را به صورت نقاشی، انشا، خطابه، تئاتر و امثال آن بیان کنند و در دسترس دیگران بگذارند.

دکرولی معتقد است که اگر سه فعالیت مذکور آن‌چنان که باید رهبری شوند، دروس دوره ابتدایی را می‌توان به سهولت و سرعت تدریس کرد. هم چنین او بر پرورش حواس توجه ویژه‌ای داشت و بر این عقیده بود که باید از زندگی درس گرفت و برای زندگی آموخت. به نظر او هر چیز می‌تواند وسیله‌ای برای آموزش باشد. مثلاً به نظر او، طبیعت و فصل‌ها صدها فرصت برای کشف رنگ‌ها و شکل‌های گوناگون در اختیار کودکان قرار می‌دهند.

به اعتقاد دکرولی، مدرسه باید موجبات آشنایی عملی با زندگی را از طریق دو معرفت اساسی فراهم آورد:

الف) شناسایی کودک به شخصیت خود، آگاهی از «من» و طبعاً از نیازها، آرزوها،

او مؤثر هستند. انطباق با محیط، درک نیازهای کودکان و فعال کردن کودکان اصولی هستند که در روش دکرولی بر آن‌ها تأکید شده است. بنابراین، او به جای برنامه‌های مدون و کتاب‌های یکسان و وسایل و اسباب‌بازی‌های آماده، مطالعه طبیعت و اجتماع را انتخاب و انسان و نیازهایش را محور اصلی این مطالعه قرار می‌داد.

در کانون‌های رغبت، دکرولی و کودکان هر روز یا هر چند روز، موضوعی را که مورد علاقه و درخور کودکان بود، به عنوان مرکز رغبت یا واحد کار انتخاب می‌کردند و فعالیت‌های خود را بر محور این موضوع تنظیم می‌کردند. به این ترتیب، انجام فعالیت‌های مربوط به زندگی برای کودکان به صورت جانبی در می‌آمد و کودکان فعالیت‌های خود را با موضوعی که به آن علاقه‌مند بودند، آغاز می‌کردند. و مادامی که علاقه باقی و حس کنجکاوی کودک کاملاً ارضا نشده بود، این کار ادامه می‌یافت. در واقع مهم نبود که مطالعه موضوع معینی که در کانون رغبت کودک قرار گرفته است، چند روز یا چند هفته طول بکشد، بلکه مهم آن بود که موضوع مورد علاقه کودک از لحاظ

عکس: اعظم لاریجانی